

КАЗАНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБАЙ

«TURKIY XALQLARNING MA'NAVIY INTEGRATSIYASI: TILI, ADABIYOTI, MADANIYATI»

MAVZUSIDAGI II XALQARO ILMIY-NAZARIY KONFERENSIYA

TOSHKENT - 2025

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**«TURKIY XALQLARNING MA'NAVIY
INTEGRATSIYASI: TILI, ADABIYOTI,
MADANIYATI»**

**MAVZUSIDAGI II XALQARO ILMIY-NAZARIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

TOSHKENT - 2025

Mazkur ilmiy maqolalar to'plamida «Turkiy xalqlarning ma'naviy integratsiyasi: tili, adabiyoti, madaniyati» II Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Maqolalarda turkiy tillarning rivoji va o'zaro o'xshashliklarini, umumiy adabiy merosimizni ilmiy asosda chuqur o'rganish; madaniy aloqalarni zamonaviy texnologiyalar orqali kengaytirish; tarjima va adabiy almashinuv orqali xalqaro miqyosda muloqotni kuchaytirish; raqamli platformalar orqali integratsiyani amalga oshirishga oid fikrlar yoritib berilgan. To'plamdan dunyo bo'yicha taniqli turkiyshunos olimlar, metodistlar, o'qituvchilar hamda ToshDO'TAU iqtidorli talabalarining maqolalari ham o'rin olgan.

To'plam til va adabiyot ta'limi bilan shug'ullanuvchi professor-o'qituvchilar, shu sohaning tadqiqotchilari, magistrant va talabalarga mo'ljallangan.

Taqrizchilar:

G.Asilova – *pedagogika fanlari doktori (DSc), professor.*

G.Norimova – *filologiya fanlari nomzodi, dotsent.*

Tahrir hay'ati:

S.Muhamedova, S.Qambarova, O.Turaqulova,
Y.Shirnova, M.Yo'ldosheva.

Mazkur to'plam matni Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Kengashining 2025-yil 2-iyundagi 10-sonli majlisida muhokama qilinib, nashrga tavsiya qilingan.

Izoh: Maqolalarning ilmiy saviyasi uchun mualliflar o'zlari mas'uldirlar.

O'qitish metodlarining samaradorligida talim mazmunini tashkil etuvchi dastur va o'rganish tavsiya etilgan asarlarning talqini, darslikdagi o'quv materialining saviyasi bilan birga o'qituvchi va o'quvchilar orasidagi munosabat ham katta ahamiyat kasb etadi. Talim mazmunining o'quvchilar va o'qituvchining birgalikdagi didaktik faoliyati bilan uyg'unligi metodning samaradorligini taminlaydigan asosiy omildir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. – М.: Провещение, 1985. -150-153-с.
2. Бадриев Ф. Методы и формы организации внеклассного чтения по литературе в старших классах (На материалах школ Узбекской ССР). – АКД.пед.наук. – Ташкент, 1969.
3. Йўлдошев Қ. Янгиланган педагогик тафаккур ва умумтаълим мактабларида адабиёт ўқитишнинг илмий-методик асослари. Пед. фан. Доктори... дисс. – Тошкент, 1997. -77-88– б.
4. Кудряшов Н.И. Взаимосвязь методов обучения на уроках литературы: Пособие для учителя. - М.: Просвещение, 1981. - 65 с.
5. J.Jalolov. Chet tilini o'qitish metodikasi: chet tillar o'quv yurtlari (fakultetlari) talabalari uchun darslik/ J.J.Jalolov – Toshkent: O'qituvchi,2012. – 432 b.

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2025/ALPY5519

**АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ “ЎТКАН КУНЛАР” ВА ТЎЛАГАН
ҚОСИМБЭКОВНИНГ “СИНГАН ҚИЛИЧ” АСАРЛАРИДА ХОНЛИКЛАР
ДАВРИНИНГ БАДИИЙ ТАЛҚИНИ**

Исманова Акибатхан Алимжановна
Ўш давлат университети доценти, ф.ф.н.
akibat@ihdox.ru

Аннотация: Мақолада Абдулла Қодирийнинг “Ўтган кунлар” ва Тўлаган Қосимбековнинг “Синган қилич” асарларида XVIII аср охири ва XIX аср бошларида Қўқон хонлиги инқирозининг сабаблари, ҳамда Россия империясининг Туркистонни истило қилишидаги тарихий воқеликлар таҳлилга тортилди. Бу икки асар мавзуси, жанри, тарихий жараёнга муносабати, тарихий шахслар тасвири жиҳатдан ўхшаш бўлиб, мамлакат ичкарасидаги низолар ва рус босқини ҳаққоний тарихий фактлар асосида ёритилган. Мақолада икки асардаги тарихий воқеликлар Муслмонкул истибдоди, “қипчоқ қирғини”, тахт учун куршлар мамлакат равнақини эмас, балки шахсий манфаатлар учун сиёсий қуролга айланганлиги талқин қилинди.

Калит сўзлар: хонлик, қипчоқ, қирғин, истибдод, тарих, империя.

Аннотация: В статье рассматриваются причины кризиса Коканского ханства в конце XVIII - начале XIX веков, а также освещение исторических событий завоевания Туркестана Российской империей в произведениях “Минувшие дни” Абдуллы Кадири и «Сломанный меч» Толагана Касымбекова. Эти два произведения схожи по теме, жанру, отношению к историческому процессу, изображению исторических личностей, внутренних конфликтов и российского нашествия, изображенных на основе реальных исторических фактов. В статье интерпретировано, что исторические реалии двух

произведений превратились в политическое оружие личных интересов, а не развития страны, в борьбе за престол, тирании Мусльманкула, «кипчакской резне».

Ключевые слова: ханство, кипчак, резня, тирания, история, империя.

Annotation: In the article, the causes of the crisis of the Kokan Khanate in the late 18th and early 19th centuries, as well as the coverage of the historical events of the conquest of Turkestan by the Russian Empire in the works of Abdulla Qadiri's "Days gone by" and Tolagan Kasimbekov's "Broken Sword" were analyzed. These two works are similar in terms of theme, genre, relation to the historical process, depiction of historical figures, domestic conflicts and the Russian invasion are depicted on the basis of true historical facts. In the article, it was interpreted that the historical realities of the two works turned into a political weapon for personal interests, not the development of the country, in the struggle for the throne, Muslulmankul's tyranny, "Kipchak massacre".

Key words: khanate, Kipchak, massacre, tyranny, history, empire.

Қадим тарихга эга туркий халқларнинг шаклланишида уруғлар, қабилалар, элатлар, миллатлар ва социал гуруҳлар муҳим роль ўйнаган. Улар ўзларининг мақсадларига жавоб берадиган ғояларни қурол сифатида қўллаб, сиёсий-ижтимоий фаолият олиб борганлар. IX –XVIII асрда яшаган Махмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Форобий, Ибн Сино, Беруний, Алишер Навоий, З.М. Бобур, Турди Фароғий, Гулханий, Фурқат, Муқимийлар тарихий воқеа ва ҳодисаларни кузатиб, бадиий таҳлил қилишган ва ҳулосаларини асарларида ёритиб, даврга баҳо беришган.

Ўзбек романчилигига асос солган Абдулла Қодирий “Ўтган кунлар” асарида “тарихнинг энг кирлик, қора кунлари “хон замонлари” ни ёритиш орқали ана шу анъанани давом эттирди ва туркий халқларнинг тарих саҳнасида ўз ўрнини йўқотиш сабабларини бадиий талқин этди. Маълумки, Россия босқини арафасида Ўрта Осиё уч хонликка бўлиниб, улар ўртасида ўзро урушлар, чегара жанжаллари, ҳатто ҳар бир хонлик доирасида ҳам ички курашлар авж олганди. Ўрта Осиё хонлари ташқи хавфни олдини олиш ўрнига ўзаро ички урушлар, жангу жадаллар билан банд бўлиб, Қўқонда айш-ишрат, кайфу сафо, ўйин-кулги, порахўрлик, авж олганди, бу даврда ақлли, билимли кишилар хўрланиб, хушомадгўй, нобоп одамлар мансабдор бўлди [1, 509]. Бу ҳолат Россия империясининг Ўрта Осиёни босиб олиши учун қулай вазият яратди. Абдулла Қодирий ва қирғиз ёзувчиси Тўлаган Қосимбеков ана шу тарихий жараёни Муслмонқул бошчилигидаги қипчоқ уруғларининг мамлакатнинг сиёсий бошқарувидаги роли орқали кўрсатишди. Бу икки асарда бир давр тарихий воқеалари тасвирланган бўлиб, тадқиқотчи Ғайрат Муродов “Тарихий роман: генезиси, кейинги тараққиёти” монографиясида “Синган қилич” кўп жиҳатлари-жанр, жанр мавзуси, бадиий хронтоп (макон-замон) и тарихий жараёнга муносабати, тарихий шахслар иштироки билан “Ўтган кунлар” романини эслатиб туради”, дейди. [3, 106-б]. Адабиётшунослар С.Махсумхонов “Юрт фожиаси ҳақидаги роман”, Д.Қуронов “Ўтган кунлар” да хон ва хонлик ҳақидаги мақолаларида мазкур асрлар ҳақида фикр юритишган. Қирғизистонлик олим С.Мирзақулов Тўлаган Қосимбековнинг “Қариндош тилларда таржима асарларнинг лексик –

семантик тадқиқи” мавзусидаги диссертациясида икки халқнинг тилларини “Синган қилич” асари мисолида қиёсан тадқиқ қилган. Биз мазкур мақоламизда “Ўтган кунлар” ва “Синган қилич” асарларида Муслмонкул билан боғлиқ “қипчоқ қирғини”мавзусини таҳлил қилган ҳолда мазмун моҳияти билан бу икки асар бугунги кунда ҳам долзарб эканлигини таъкидламоқчимиз, чунки ҳозирги дунё сиёсатидаги манфатлар тўқнашувида Марказий Осиё энг муҳим стратегик объектга айланди.Бу эса минтақадаги республикаларнинг ўтмишдан хулоса чиқариб,қўшничилик алоқаларини янада мустахкамлашини тақозо этади. Туркий халқлар ўртасидаги барқарор тараққиётни сақлашда адиблар,тарихчи,адабиётшунос, тилшунос, элшунослар қиёсий тадқиқот ишларни олиб бориши ва назарий хулосалар чиқаришни давр тақозо этмоқда. Бу жиҳатдан Абдулла Қодирий ва Тўлаган Қосимбеков асарлари тарихий-бадий қимматга эга , чунки мазкур асарлар яратилиш жиҳатидан бир даврга тўғри келса-да, лекин туркий халқлар адабиётида 1925-1926 йилдан 1966 йилгача, Туркистоннинг мустамлакага айланиш хавфи ва руслар томонидан босиб олиниши ҳаққоний бадий тадқиқ этилган роман учрамайди.[4.134-136-б]. “Ўтган кунлар” қаҳрамони Юсуфбек ҳожи руслар босқини хавфи яқин эканлигидан юртдошларини огоҳ этиб:”Иттифоқни не эканини билмаган, ёлғиз ўз манфаати шахсияти йўлида бир-бирини еб, ичкан мансабпараст, дунёпараст ва шуҳратпараст муттаҳамлар Туркистон тупроғидан йўқолмай туриб, бизнинг одам бўлишимизга ақлим етмай қолди. Биз шу ҳолда кетадирган, бир-биримизнинг тегимизга сув қуядиган бўлсак яқиндирки, ўрус истибдоди ўзининг ифлос оёғи билан Туркистонимизни булғатар ва биз бўлсак ўз қўлимиз билан келгуси наслимизнинг бўйнига ўрус бўйиндириғини кийдирган бўлурмиз. Ўз наслини ўз қўли билан кофир қўлига тутқин қилиб топширғучи - биз кўр ва ақлсиз оталарга худонинг лаънати албатта тушар, ўғлим! Боболарнинг муқаддас гавдаси мадфун Туркистонимизни тўнғузхона қилишига ҳозирлангани биз итлар яратғучининг қаҳрига албатта йўлиқурмиз”. [5,294-295 -б]

Тўлаган Қосимбеков “Синган қилич”асарида юрт мустақиллиги эмас, балки ўз манфаати устун бўлган Насриддинхоннинг фон Кауфман билан тузган шартномасида хон деган номни сақлаб қолиш учун ўлканинг шимол томони-Норин дарёсининг ўнг қирғоғи, стратегик аҳамиятга эга бўлган Наманган шаҳрини Россия империяси қарамоғига,шунингдек,бу вилоятнинг халқи зиммасига эса олтин баҳосида олти юз минг сўм миқдорида контрибуция солинишини қоралайди[6,278 -б]. Демак,ҳар икки асар сюжетида Қўқон хонлигидаги ички низолар ва унинг оқибатида Россия империясининг Туркистонни ўз тасарруфига қўшиб олиш сабаблари тарихий фактлар мисолида ёритилади.

Абдулла Қодирий “Ўтган кунлар” асарида ўзбек миллатининг муайян тарихий шароит, вазиятдаги турмуши, урф-одатлари руҳий маънавий дунёси ва ўлканинг тутқунликка тушиши, жаҳолат, қолоқлик ва

ўзаро ички низолар натижасида рус истибдодига дучор бўлиши сабабларини асар мазмунига сингдирган бўлса,Тўлаган Қосимбеков “Синган қилич” асарида XVIII асрнинг иккинчи ярмида Қўқон хонлигида юз берган тарихий воқеалар, саройдаги ички низолар,зулмга қарши кўтарилган халқ исёнлари Муслмонқул билан боғлиқ қипчоқ қирғини воқеси,Россиянинг Туркистонга бостириб келиши, эрк учун Тошкент яқинида Олимқул додхо қўшинлари, шунингдек ,Исҳоқ бошлиқ исёнчиларнинг оз сонли, лекин яхши қуролланган рус қўшинларидан енгилиши сабабларини ёритади.

Демак, Қўқон хонлигининг инқирозида ички низолардан усталик билан фойдаланган Россия империяси осонлик билан ўз ҳукмронлигини ўрнатади. Бу ички низоларда Муслмонқулнинг роли катта бўлиб,у Қўқон хонлигининг таъсирли шахси, қипчоқ уруғидан эди ва Шералихон ҳокимиятини бошқарганди.Олайлик қирғизлар Муслмонқулдан ҳокимиятни тортиб олиш мақсадида Шералихонни ўлдиришади ва Олимхоннинг ўғли Шохмуродни хон сайлашади, бироқ етти кун ичида Муслмонқул ҳокимиятни қайта эгаллаб, Шералининг 14 яшар ўғли Худоёрхонни хон қилиб кўтаради ва ўзини оталиқ сайлаб давлат бошқарувини яна қўлга олади. Расман Худоёрхон Қўқон хони бўлса-да, лекин давлат бошқаруви Муслмонқул қўлида эди. Худоёрхон Муслмонқул қўлида қўғирчоқ хон сифатидаги бошқарувдан халос бўлиш учун маҳаллий беклар билан бирлашиб, унинг истибдодига барҳам беради. Тарихчи Ибрат бу воқеани “Фарғона тарихи” асарида:”Муслмонқул қипчоқ ва қирғиз илан Шералихонни хон қилган эди,бул ҳолда Худоёрхон илан бирга эди. ...фириб илан Муродхонни ўлдириб ўниға Худоёрхонни хон қилди. Хон,агар чандики,Муслмонқулга домодани соясинда дунёси обод бўлиб,фақат курсисини соҳиби эди.Аммоки,жамоаи сардия ва ўзбакилар ишидин хурсанд бўлмай,бесарнжом эдилар,сирраи иттифоқ қилиб,қипчоқия ва қирғизияни суруб,Билқиллама деган жойгача қувиб шаҳардан чиқардилар.Ул жойда қитоли азим ва ҳарби алим қилиб,охири кор Муслмонқулини асир қилиб олуб,темир қафасга солиб дарвозага осиб қўйуб,Худоёрхон жулусини ўн иккинчи санасинда мун қатл қилдилар.Сўнгра хоннинг ҳукмати баистикқол бўлди” [2,298-б].Бу тарихий-сиёсий воқеа Абдулла Қодирийнинг “Ўтган кунлар” асарида : “Аҳоли устига бўлган жабру зулм ҳаддан ташқари ошиб кетган эди. Унинг истибдоди ўзга шаҳарларга унча сезилмаса ҳам,аммо марказ-Қўқон одамларини жуда тўйдирди.Унинг ўз кайфича ойда эмас,хафтада солиб турган солиқлари фуқоронинг терисини шилса, арзимаган сабаблар билан қора чопон бекларини осдириб, кесдириб туриши хосни (хавосни) ҳам эсанкиратди.Отиғағина хон бўлиб ўлтирғучи Худоёр ҳам осдириш,кесдириш ва ёрлақаш ўз ихтиёрида бўлган Муслмонқул майдондан олинмаган фурсатда ўзининг қўғирчоқ сифат юра беришини тушинди”,- дея тасвирланади.[5,268].

Тўлаган Қосимбеков “Синган қилич” асарида:...Муслмонқул саккиз йил (1845-1853) мингбошилиқ қилди. Қилич кучи билан давлат бошқарилган ана шу саккиз йил давомида у ҳеч ким билан ҳисоблашмай,шаҳарликлар,савдо-сотик билан машғул бўлган кишиларга ҳаддан ташқари зулм ўтказди.Бу қаттиққўллик элнинг ўрдага нисбатан норозилигини оширди.Бундан фойдаланган Ўртатепа,Хўжанд,Тошкент беклари мингбошига бош эгмай қўйишди.Кўп ўтмай уларга Марғилон беги Ўтанбой қўшилди.Худоёрхон эса яширин тўп ичида эди.Ниҳоят, бир куни Қўқондан Қосим понсот бошчилик қилган гуруҳ Муслмонқул тарафдорларини ўрдададан суриб чиқарди. [6,104-б].Муслмонқул бошқарувига чек қўйилса-да,лекин унинг гуноҳсиз қипчоқларнинг қирғин қилиш ҳақидаги ёрлиқ Худоёрхонни Муслмонқул қўғирчоғидан беклар қўғирчоғига айланганини кўрсатади. “Ўтган кунлар”асарида Худоёрхоннинг даҳшатли ёрлиғида “Биз Туркистон мамлакатининг хони ўз қаламравимиз ва салтанатимиз учун қипчоқ тойифасини музир деб билдик. Бу янглиғ ҳукмимизни ўз қаламравимизда бўлган барч бекларимизга,ҳоким ва кўрбоши ва даҳбошиларимизга билдириб буюрамизким,ушбу фармонимизни олган он дарҳол ўн беш ёшдан то етмиш ёшгача бўлгон қипчоқ эр зотини қиличдан кечиргайлар ва ҳеч бир силаи раҳмни восита қилмағайлар[5,292-293-б].

Тўлаган Қосимбековнинг “Синган қилич”асарида мудхиш ёрлиқнинг чиқарилишини “буғдой” эпизоди орқали тасвирлайди. Ниёз қушбеги қўлидаги бир бош буғдойни Қосимбек мингбоши, Гадойбой додхоҳ, Абилга кўрсатиб, “буғдой” сўзини талаффуз қилдиради, қипчоқ уруғидан бўлган Нормухаммад додхоҳ эса “бийдай” деб талаффуз қилади. Ниёз қушбеги ўзининг даҳшатли режасини ана шу биргина сўз талаффузи орқали амалга оширади:”... мана хон ҳазрати олийлари. Шу биргина сўз орқали қипчоқни аниқлаб олиш мумкин. Подшоҳим! Бошингиздаги бахтингиз, давлатингиз зиёда,халқингиз тинч бўлсин, десангиз мингбошига ёрлиқ беринг,ўзингиз эшитдингиз, қипчоқнинг уруғи ҳали ҳам бор экан. Ҳатто шу ергача етиб келибди,ёрлиқ беринг,мингбоши,мана бу турган халойиқ ичидан бегонасини териб юборсин”.Бу даҳшатли ёрлиқ кимнинг манфаатига хизмат қилишини Абдулла Қодирий Юсуфбек ҳожи тилидан шундай баён этади:-Ўзинг ўйлаб кўр ўғлим, ўз қўлимиз билан ўзимизники кесишимиздан мамлакат учун қандай фойда бор?.[5,291-292-]. Қипчоқлар қирғинидан мамлакат эмас,балки ижтимоий гуруҳлар манфаатдорлигини Тўлаган Қосимбеков Юсуфбек ҳожининг риторик сўроқларини давом эттириб китобхонни ўйлашга,фикр юритишга ундайди.Муслмонқул ўлдирилди.Шу билан ўрдадаги келишмовчилик барҳам топдими? Худоёрхон қипчоқ уруғини аёвсиз қирди. Худоёрхон тахтдан қулади, Қосим мингбоши, Ниёз қушбеги ўлдирилди,Хўш,ўрдадаги жанжал босилдими? Балки энди ўрдадаги бошбодоқликка Олимқул додхоҳ чек қўяр? Бир йил ўтмай Олимбек додхоҳнинг боши олинди,келишмовчилик балки энди тугагандир? Йўқ , тугамаган экан...Ниҳоят,Олимқул оталиқни

Тошкентнинг шундоққина биқинида генерал Черняев қўшинларига яқин ерда айғоқчилар отиб ўлдиришди [6,122-123-б.].

Хуллас,Туркистон ўлкасининг таназулида ўзаро тахт талашувлар,қирғинлар, алғов-далғовлар элнинг ўсишига, жамиятнинг олға қараб ривожланишига тўсқинлик қилди. Абдулла Қодирий “Ўтган кунлар” асари учун қатағон бўлгани каби Тўлаган Қосимбековнинг “Синган қилич”асари ҳам тақиқларга дучор бўлди. Бу бежиз эмас эди, албатта, чунки мазкур икки асарда Марказий Осиё халқларининг XVIII аср охири XIX аср бошларидаги ўтмиши реал воқеалар, тарихий шахслар мисолида атрофлича бадий талқин қилинган. Бу икки асарни қиёсан ўрганиш минтақадаги туркий халқларнинг тарихдан сабоқ чиқаришларига, ўзаро бирдамлик, якдиллик, ҳамкорликда ривожланишига ва худудда тинчликни барқарор бўлишида муҳим манба бўлади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

- 1.Асқаров А.Ўзбек халқининг келиб чиқиши.Тошкент,“Ўзбекистон”нашри 2015 йил,- 640 Б.
- 2.Ибрат.Фарғона тарихи.Тошкент, “Камалак”нашри, 1991 йил.-355 Б.
- 3.Муродов Ғайрат.Тарихий романнинг муштараклик ва ўзига хосликлар уй-унлиги муаммолари.Тошкент:2018 й. -106 Б
- 4.Махсумхонов С.Юрт фожиаси ҳақидаги роман./Вестник ОшГУ№4,2004 г.стр:134-136.
- 5.Қодирий А.Ўтган кунлар.Тошкент,Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,1994 йил, -642Б.
- 6.Қосимбеков Т.Синган қилич.Тошкент: Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980 йил, 372-Б.

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2025/BIIV1865

TA'LIM JARAYONIDA YOSHLARIMIZNING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHIDA BADIY ASARLARNING TUTGAN O'RNI

Turakulova Okila Amirkulovna

*Pedagogika fanlari falsafa doktori (PhD), dotsent,
Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti
universiteti*

shahrizodf@mail.ru

ORCID: 0000-0002-7783-6418

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida badiiy asarlarni anglash orqali talabalarning milliy o'zligini (identiklik) rivojlantirishning metodik jihatlari, o'ziga xoslik, milliy iftixorni shakllantirishning jahon, milliy va mintaqaviy darajadagi omillari, ta'lim muhitining referentlik darajasini aks ettiruvchi mezonlar haqida ayrim mulohazalar keltirilgan.

<i>NUTQINI BAHOLASH PEDAGOGIK-METODIK MUAMMO SIFATIDA</i>	
<i>Ermatova Durdona Zafarjon qizi. INDUCTIVE AND DEDUCTIVE METHODS IN TEACHING UZBEK AS A FOREIGN LANGUAGE: A COMPARATIVE PEDAGOGICAL ANALYSIS</i>	797
<i>Raxmatullayeva Ruxshona Sherzod Qizi. O'ZBEK MILLIY TAOMLARI NOMLARINING SHEVALARDAGI UMUMIY VA FARQLI JIHATLARI</i>	800
<i>Xudayberdiyeva Orifaxon Rustamjon qizi. O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA LEKSIKA TUSHUNCHASI</i>	803
VII SHU'BA. TURKIY XALQLAR ADABIYOTINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	
<i>Р.Нуёзметова. БАДИЙ АСАРДА ТАБИАТ ТАСВИРИ ВА ҚАҲРАМОНЛАР ТУЙҒУЛАРИ ИФОДАЛАНИШИНИ ЎРГАНИШ</i>	809
<i>Р.Нуёзметова. O'ZBEK ADABIY TA'LIMIDA XORIJIY METODLARDAN FOYDALANISH METODIKASI</i>	813
<i>Исманова Акибатхан Алимжановна. АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ “ЎТКАН КУНЛАР” ВА ТЎЛАГАН ҚОСИМБЭКОВНИНГ “СИНГАН ҚИЛИЧ” АСАРЛАРИДА ХОНЛИКЛАР ДАВРИНИНГ БАДИЙ ТАЛҚИНИ</i>	820
<i>Turakulova Okila Amirkulovna. TA'LIM JARAYONIDA YOSHLARIMIZNING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHIDA BADIY ASARLARNING TUTGAN O'RNI</i>	825
<i>To'uchiyeva Mahfuza Umarmkulovna. TA'LIM TIZIMIDA MANTIQUIY FIKRLASHDAN FOYDALINISH MASALASI: O'TMISH VA BUGUN</i>	830
<i>Oymatova Nilufar Mirjamolovna. JADID ADABIYOTINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: MAHMUDXO'JA BEHBUDIY IJODINI O'RGANISH TAJRIBASI</i>	839
<i>Musurmonkulova Oysuluv Yulbekovna. ADABIY ASARNING BADIY MAZMUNINI ANGLASH YO'LLARI</i>	844
<i>Elboyeva Mahliyo Polvonquli qizi. MAKTAB TA'LIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH</i>	852
<i>Abdixoliqova Mastona Raxim qizi. XALQ OG'ZAKI IJODI NAMUNALARINI O'QITISHNING INNOVATION VA PSIXOPEDAGOGIK ASOSLARI</i>	857
<i>Abduraxmanova Ilmira Alimjonovna. O'QITUVCHINING “SEHRLI TAYOQCHASI”: FAOLLIKNI OSHIRUVCHI METODLAR TAHLILI</i>	862
<i>Abdusattorova Dilshodabegim. ERTAKLARNI O'QITISHDA MULTIMEDIA ILOVALARINING O'RNI</i>	865
<i>Adashaliyeva Nigora Shuhratjonovna. ADABIY TA'LIMDA INNOVATION TEXNOLOGIYALAR VOSITASIDA O'QUVCHILARNING BADIY-ESTETIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH</i>	870
<i>Beknazarova Farida Matraxim qizi. 5–6-SINF ADABIYOT DARSLARIDA O'QUVCHILARNING IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH</i>	875

